

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A választási reform.

III.

(dr. V.) Ma fogja Apponyi Albert gróf indokolni azt a javaslatot, melyet a választási reform ügyében szerdán nyújtott be a képviselőházban s mely egyuttal kiinduló pontját képezi a Karácsony óta napirenden levő millenniumi békealkudozásoknak, a Bánffy által annyira óhajtott »Treuga Dei«-nek.

Ismételten hozzászóltunk már e reformjavaslathoz. Elsoroltuk, mi hiányzik e javaslatból és kimerítően méltattuk azt a részét, amely a választói névjegyzékek összeállításáról szól. A javaslat többi része magára a választási eljárásra vonatkozik.

A választási elnök hatalmát nem akarja kisebbiteni Apponyi gróf. Csak azt óhajtja, hogy avval a nagy hatalommal, melylyel őt a választási törvény felruházta, méltányosabban, igazságosabban bánjék.

Az elnöknek nem szabad pártembernek lennie. Nem az a hivatása, hogy egyik vagy másik pártot győzelemhez segítse, hanem hogy pártatlansága, ha szükséges erélye által a választók igaz meggyőződésének szabad nyilvánítását biztosítsa. Éppen ezt akarja Apponyi elérni javaslata által.

Hogy ne legyen ismételtető az az infamis eljárás, mely Nyitrán és Stomfán oly lelketlenségekre vetemedett és Girálton is csak előzetes parlamenti fellépés

által volt megakadályozható. A szavazó helyiségtől egy óra járásnyira, téli hideg időben, esőben, fedetlen helyen, az élelmezésnek minden módjától elzárva állott az ellenzéki tábor, — míg a kormánypárt a szavazóhelyiség közvetlen közelében talált fedél alatt meleg, barátságos tanyát, ételt és italt. Apponyi csak azt kívánja, ami jogos és méltányos. Jelöljön ki az elnök a helyiségtől lehetőleg egyenlő távolságban két tanyát, a választók ellátásának és a szavazó helyiséggel való állandó összeköttetésüknek mi sem álljon utjában és — döntsön a sors, hogy a két helyiség közül melyik jusson a két párt választóinak. Ki meri erre azt mondani, hogy nem méltányos, sőt jogos kérés?

Az igazolási eljárásra is elég alkalmas, amit a nemzeti párt vezére indítványoz. Városokban a tanács tagjai, községekben a bíró vagy helyettese és egy esküdt — tehát akik a választókat legjobban ismerik — legyenek személyazonossági tanúk, akik esküt tartoznak letenni működésük megkezdése előtt. Ki tagadhatná, hogy visszaélés így is történhetik? De hol az az emberi intézmény, ahol ez ki lenne zárva?!

Mindazáltal meg kell tenni mindent, amit emberileg tehetünk. Ki kell azért egészíteni ami hiányos, régi választási törvényünket. Láttuk az utóbbi választási

tásoknál, hogy hiába állapították meg a személyazonosságot, a másoló irnoknak egy tollhibája, egy betűnek gyöngébb hangsúlyozása stb. elég volt arra, hogy az ellenzéki szavazatokat halomszámra megsemmisítsék. Simkó, nyitrai kanonok szavazatát azért lökte vissza Szulyovszky elnök, mert úgy vélte, mintha n-et mondott volna. Különben minek példa? A nyitrai és stomfai petitio százával szolgáltat ilyeneket. Be kell azért venni a törvénybe, hogy, ha a személyazonosság igazolva van, a névnek vagy foglalkozásnak helytelen vagy hibás beírása s a netalán fennforgó korkülönbség miatt ne lehessen valakit közönséges rabló módra megfosztani alkotmányos jogának gyakorlásától.

Hogy a visszaéléseknek még jobban elejét vehessük: egyrészt meg kell hosszabbítani a visszaélések elévülésére kitűzött nyolcz napi határidőt, — másrészt meg kell szigorítani a visszaélésekre szabott büntetéseket, különösen meg kell — ez esetben kivételesen — szüntetni a büntető törvénykönyvnek azon intézkedését, hogy a fogház büntetés pénzbüntetésre legyen átváltoztatható. Azt a néhány frtot szívesen megfizetik a párt kasszából; de ha attól kell félni az ilyen jó madárnak, hogy dutyiba kerül, akkor a jobban meg fogja gondolni az illető, mielőtt a törvényileg megbélyegzett visszaélést elkövetné.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ratcliff története.

Irtá: Pietro Mascagni.

Körülbelül már egy éve jártam a milanoi konzervatoriumba, mikor egy könyv akadt a kezembe, felnyitottam, s ez volt a czime.

Guglielmo Ratcliff

di

Arrigo Heine.

Heine már előbb is sajátos varázst gyakorolt reám, s nem egy dalát zenésítettem meg. A könyv tehát kétszeresen érdekelt, és zsebbrevágtam.

Este, mikor lefeküdtem, elővettem és elkezdtem olvasni. Már az első soroknál megragadta figyelmemet, lelkesített és egész elragadtatás vett rajtam erőt. Lázasan olvastam a verseket, amelyek olyan különösek, olyan jólesnőek voltak, mintha az egész költemény nem is vers, hanem zene volna. Égett a fejem, üttem igen gyorsan vert, mintha az Alpeselek nyomának a mellemet, s mikor végig olvastam és a könyv kiesett a kezemből, lehajtottam a fejem a párnára, s álmodtam.

Álmodtam; róla, Williamról, róla és Máriáról, a fülemben csengett a büszke Margaretha hangja:

»Kardod vértől mért csepeg Edward, Ed-

ward,« — s hideg borzongás futott végig a hátamon.

Felugrottam, s úgy a mint voltam, egy ingben szaladoztam le és föl szobámban mint egy bolond, s a hátam mögött recsegett és ijesztett a büszke asszony rettenetes szava.

»Edward, Edward« — — —

Hirtelen megállottam, egy gondolatom támadt. Lehajoltam és fölvettem a könyvet a földről, mégegyszer elolvastam.

S hirtelen az az ideám támadt, hogy »Ratcliff« lesz az a művem, amelyben szívem vért, egész lelkemet beleöntöm.

Ettől a naptól kezdve egészen megváltoztam. Semmire sem gondoltam, csak Ratcliffra. Éjjelenként szobámban le és föl járkálva szavaltam a verseket, s annyira lelkesedtem érte, hogy szinte belebolondultam, folyton csak Tom korcsmája, Vilmos fantasztikus szenvedélye, Mária melancholikus megjelenése és Margaretha borzasztó alakja lebegett a szemem előtt.

Ha aludtam, egész tisztán hallottam Vilmos és Mária szerelmi duettjének szavait és melodiáját, s nem találtam előbb nyugalmat, míg meg nem irtam egy részét annak az operának, amelynek első művemnek kellett volna lennie, s negyedik lett.

A konzervatoriumban persze nem sok időm volt, hogy munkámmal sokat foglalkozzam, s a szomszédaim is panaszkodtak, hogy egész éjjel nem tudnak aludni, ha folyton kalimpálok és kiabálok; s mivel egyetlen hangjegyet sem tu-

dok komponálni anélkül, hogy előbb el ne énekelném, meg kellett elégednem azzal, hogy csak az egyes motívumokat megállapítsam és röviden lejegyezzem.

Az 1882. év nyári szünetjét szülővárosomban, Livornóban töltöttem, s itt irtam le nagy részét azoknak a duettoknak és melódiáknak, amelyek ébren s álmaimban egyaránt üldöztek, s amelyeket csak egy évvel később fejeztem be Milánóban.

Itt hirtelen a szabadság és a függetlenség iránti vágy vett rajtam erőt, s egy napon — magam sem tudom, hogyan — eltűntem a konzervatoriumból, s egy vándor operette-társulat szerződöttem karmesternek.

Azonban a szabadság ideáljai csakhamar eltűntek, s a gond és a nyomor kísértetei léptek az örökükbe. Mindenemet, amim volt, eladtam és elzalogosítottam, csak egy maradt meg, az én kincsem, az én Ratcliffom, s ennek kellett engem a hinárból kirántani.

Ascoli-Picenóban történt. A társulatunk feloszlott, a direktortól a tagok megszöktek, s én egyedül állottam az idegen városban. Nem volt egy fillér se a zsebemben.

Összebarátkoztam egy pár derék, becsületes emberrel. Olyan szeretetreméltóak és barátságosak voltak irántam, hogy igazán sohasem felejttem el. S a segélyükben nem volt semmi lealázó, a részvétükben semmi sértő. Barátjuk voltam, s mint ilyenekkel bántak velem.

Egy napon az ottani kaszinóban játszottam

Egészen magától érthető dolog, csak a teljesség kedvéért említjük itt Apponyi grófnak azt a követelését, hogy a csendőrség egyedül és kizárólag a rend fenntartására legyen alkalmazható, nem pedig a választók összefogdosása, őrzésére és liferálására.

Még egyet óhajt megvalósítani a nemzeti párt vezére, s éppen ezen fog javaslata hajótörést szenvedni. Nem kevesebbet akar u. i. kivinni az ideális gondolkozású gróf, minthogy ne lehesen ezután korteskedni azoknak, akiknek eddig főkenyerők volt, t. i. — a köztisztviselőknél. Angliában sem szabad az ilyeneknek »zaklató rábeszélés«-sel élniök.

Beszélhetsz jó vitéz! senki sem halgat rád! Sem Apponyi, sem Anglia kedvéért le nem mond erről Bánffy és pártja. Nem is vehetjük tőle rossz néven. Erről le mondani reájuk nézve egyenlő lenne az öngyilkossággal. Tessék elképzelni egy választást — alispáni, szolgabírói és jegyzői korteskedés, »zaklató rábeszélés« nélkül. Ugyan ki fogna ekkor a kormányra szavazni?

Nem az a körülmény, hogy kiegyezés előtt vagy után tárgyalják a választási reformot, nem is az, hogy nem akarná kizárni a békéből a néppártot, nem ez buktatja meg Apponyi javaslatát ezzel együtt az Isten békét, hanem javaslatának az a pontja, amely el akarja tiltani a köztisztviselőket az ő foglalkozásuktól — a korteskedéstől.

Quousque tandem?

A »Tiszántúl« tegnapi számában utalás tétel arra, hogy az ágost. hitvallásuaknak a kormánytól kért négyszázezer forintnyi évi subvenziója alkalmasint felszínre fogja hozni a kath. alapok természetesen újból való bolygatását.

Ez az intés előbb valónak bizonyult, mint gondoltuk.

néhány darabot, köztük a saját szerzeményeim is és végezetül valamit Ratcliffból. És ez volt az első, igazi riadalom. Elhalmoztak tetszés-nyilvánításokkal, s egyik hallgatóm annyira elragadtatta magát, hogy felkiáltott:

— Voi sarete una gloria della patria! (Ön dicsőségére fog válni a hazának!) — s felajánlotta támogatását azzal a föltétellel, hogy Ratcliffomat befejezem.

Nagy tüzzel láttam a munkához, s egy huzamban irtam meg az intermezzót s az egész negyedik felvonást, amelyet néhány nap alatt teljesen hangszereltem is.

De mivel nem akartam maecenásom jószágával visszaélni, sem Ascoliban maradni, hanem munka után vágyódtam — egymásután irtam a leveleket, hogy szerződést kapjak, s mivel nem akartam mindennap vendég lenni, gyakran éheztem is és azzal akartam elnémitani gyomrom korgását, hogy teljesen belemélyedtem a művembe. Ettől persze nem laktam jól.

Végre meghívást kaptam, hogy menjek Nápolyba. Ott üresedésben volt egy karmesteri állás. Gyorsan összepakoltam Ratcliffomat, kofferomat a hónom alá kaptam, s néhány órával később Nápolyban voltam.

Egy hónappal később már ott is sétálhattam, én nap-nap után soványabb, Ratcliffom pedig mind vastagabb lett, s ha lapozgattam a kész munkában, elfeledtem éhséget, nyomort, mindent, csak dicsőségről, hírről és gazdagságról álmodoztam.

A B. H. és annak nyomán a M. Á. olyan dologról hoz hírt, mely ha igaz, akkor mi katolikusok annak a mindenható államnak nem alattvalói, de a törvényjog hatályán, védelmén kívül álló páriái vagyunk.

A hír így hangzik:

»A kultuszminiszter a püspökladányi ev. ref. egyházközségnek új harangok beszerzésére a vallásalap, mint püspökladányi földbirtokos nevében kétszáz forintot adott.«

A kultuszminiszternek ez az eljárása a leg-eklatánsabb törvénysértés, a jognak nyílt arculcsapása. A kormány részéről nagyobb kihágás, mivel maga a törvény legfőbb őre követte el.

Nem a felekezeti féltékenykedés mondatja ezt velünk, hanem az igazság. Mit mondanának protestáns polgártársaink, ha a vallás- és közoktatási miniszter a debreczeni kollegium alapjából a m.-radnai bucsujáráhely templomának renoválására ugyanoly összeget utalna ki. A mi az egyikkel szemben jogtalanság, az a másikkal szemben is az.

Ez alapítványok kath. jellegét Bacsák Imre »Minő természetűek hát azok a kath. alapok?« című művével. Hamar Pál kir. korona ügyész, s az országgyűlés által kiküldött bizottság két előadója: Apáthy János, egyetemi jogtanár és Apponyi Albert gróf okmányok és megezőfolhatlan érvekkel úgy kimutatták, hogy azok jellegével szemben csak a legnagyobb fokú elfogultság és ellenszenv támaszthat kételyt.

Igy tehát hivatalosan megkezdődött a katolikus egyház javainak konfiskálása.

Mi pedig aludjunk tovább, jól és álmodjunk szépet az autonomiáról. ○

A kath. autonomia.

(K. Ö.) A Bánffy-kormány munkaképessége valóban bámulatba ejti a világot. Diadalt biztosított a nagy szabadelvű eszméknek, mikor törvénybe iktatta az egyházpolitikát. — Ez oly nagy és fárasztó munka volt, hogy senki sem vehette rossz néven, ha ezután a kormány és országgyűlés kis pihenőt tartott. Jött azután a költségvetés. Ennek a tárgyalásától ugyan szívesen tekintene el a Bánffy-kormány, mert ez nem is feltétlenül szükséges az ország kormányzásához és csak alkalmat ad az ellenzéknek felesleges rekriminációkra. Azért jó lesz a költségvetés minél előbb való megszakításával rátérni a Bánffy-miniszterium munkaprogramjára, mely változatosságban nem szenved hiányt.

A kofferem, amelyet drága kincse miatt sohasem hagytam el magamtól, természetesen örök czélpontja volt társaim szellemeskedésének, s nem egyszer magamon kívül voltam a dühtől, ha valamelyik az én Ratcliffomra gúnyos czélszavakat tett.

— Beszéljetelek rólam amit akartok, de a művemről egy szót se! kiáltottam rájuk ilyenkor. Később természetesen más eszközőm is volt, hogy elhallgattassam a gúnyolódókat.

— Gúnyolódtok? Nos hát, amelyet most kinevettek, ennek az operának köszönhetem a boldogságomat.

— A boldogságodat? kérdezték.

— Igen, boldogságomat, — a feleségemet.

S valóban, sohasem lett volna a feleségem, ha nem hitt volna Ratcliff jövőjében, s ő miatta én bennem . . .

Akkoriban Marescához szerződtem. De a cigány élet nem igen lelkesített, mert már nő voltam, s Cerignolában, ahol nagyon barátságosan fogadtak, elhatároztam, hogy elhagyom a színházat.

A direktorommal egy összeveszés — helyesebben egy ököl harc — mert az olasz színpadon sajnos az ilyenek sem ritkák, — elhatározásomat érvényre is juttatta. Feleségemmel együtt elszöktem a társulatomtól. Maresca örjögött a dühtől.

— Csak megtalálnám, csak megtalálnám! De nem talált rám, mert jól elrejtőzködtem.

Böven lehet itt válogatni. A mint tetszik. Ha tetszik kuriai bíraskodás, ha tetszik közigazgatási bíróság, avagy a közigazgatás államosítása, kongrua, autonomia. De ne feledkezzünk meg a millennárius ünnepekről, az Ausztriával megkötendő gazdasági kiegyezésről.

Ha ezeket a nagy fontosságú kérdéseket összehasonlítjuk a Bánffy-kormány tehetetlenségével, csak aggodalommal kísérelhetjük a dolgok menetét, ha arra gondolunk, hogy ezeket a Bánffy-kormány fogja megoldani. A Bánffy-kabinet eddigi alkotásaiból bátran következtethetünk jövő alkotásaira és bármelyikét is oldja meg a Bánffy-kormány az általunk fenebb nevezett kérdéseknek, az kétségtelenül a Bánffy-kormány bélyegét fogja magán viselni.

Azért tekintünk aggodalommal a jövőbe, ha az a kérdés merül fel: mi lesz a kath. autonomiával? Félünk, hogy a Bánffy-kormány kezében a katolikusok önkormányzata oly korcs-szüllötté fajul, melyre a kormányzati tényezők tehetetlensége és erőszakossága nyomja reá a bélyegét. Már eddig is lehetetlen volt fel nem háborodni azon a szándékos huzavonán, melylyel az illetékes tényezők minden kath. ügyet ad graecas calendas odázta el. Ha pedig a kath. közvélemény mind hangosabban sürgette az égető ügyek megoldását, megalakult a bizottság, mely az ügyet előkészíteni fogja, ülést tartott a kongresszus, szóval valami történt, a mi a közvélemény megnyugtatására eszelte ki. A közvélemény csillapultával, elaludt maga a felvetett ügy is. Ez történt a kongrua-üggyel. Ez történt az autonomiával is.

A kongrua-ügyre nézve csak nem régen fejtettük ki nézeteinket e lapok hasábjain. A kongrua ügyétől elválaszthatatlan az autonomia kérdése, sőt nézetünk szerint feltétlenül önkormányzattal kell rendelkezünk, ha a kongrua ügyet helyesen megoldani akarjuk. Mert botrányosnak kell neveznünk azon állapotot, mely megengedné az olyan nagyfontosságú kérdések megoldását, mint a minő a kongrua-ügy

A direktornak eszébe jutott a Ratcliffom. — A koffert — kiáltott — a koffert akarom. Na várj csak ficzkó, majd adok én neked!

S ezzel felrohant a lakásomra. A gazdasszonyom nem akarta beengedni, de félrelökte az utból. Felkutatott mindent, de nem találta sehoh. Természetes, mert Ratcliff, a kincsem nálam volt, s Maresca majd összeesett a dühtől.

— Me l' ha fatto, ordított, — ma me la paghera! (Lépre mentem, de majd megfizeti ő ezt nekem!)

Aztán elment. De nem haza. Isten ments. Egész éjjel a lakásom előtt járkált le és föl. Másnap a társaság új állomáshelyére utazott, de ő ott maradt, hogy a keze közé kaphasson, — de végre ő is elment a trupp után.

Én pedig visszamentem Cerignolába. Itt nyugalmat és békét találtam. Ratcliff egyre nőtt, nőtt, — s itt következett be az az epizód a »Cavalleria Rusticana«-val, mely egy csapással megalapította a jövőmet, s egész életemnek más irányt adott. Tehát nem Ratcliff szerezte meg számomra a hírt, szerencsét és a gazdagságot, hanem az a másik, kis, igénytelen művecske.

Azóta a Ratcliff is régen elkészült, s már színre is került. S ha nem is ért el olyan sikereket, mint a Parasztecsület, azért mégis ő maradt az én kedvencem, mert a szívemhez ő állott legközelebb.

rendezése, a főpapi javadalmak kongrua-
segély hozzájárulása, az egyházi javak
bérbeadása, a kath. alapok kezelése stb.,
a katolikusok törvényes érdek-képviselése
a tárgyalások menetébe való bevonása
nélkül. Csak a Bánffy-féle erőszak fogja
a kérdéseket a katolikusok hozzájárulása
nélkül megoldani.

De vannak más okok is, a melyek a
kath. autonómiát követelőleg sürgetik. Az
állam az egyházpolitikai törvények életbe-
lépése folytán felekezetlennek vallotta ma-
gát. Mint felekezetlen állam szakított az
államgyház elvével. Minden szervezett
egyház egyenlő szabadsággal és jogokkal
bir. Ha az állam szakított a kath. egy-
házzal, ezen különválasztással lemondott
azon befolyásáról, melyet a kath. egyház
eddig a keresztény államnak biztosított.
Csáky gróf maga mondotta, hogy az ál-
lamnak az egyháztól való különválasztá-
sának logikai következménye a kath. auto-
nomia szervezése. Ezen viszony-változás
követeli a kath. autonómia felállítását.

Ha azonfelül figyelembe vesszük az
1848. törvényhozás intézkedéseit, mely az
összes bevett felekezetek jogegyenlőségét
mondotta ki, ha a protestánsok, unitá-
riusok és görög-keletiek ezen törvények
alapján tényleg rendelkeznek önkormány-
zattal, akkor azt hisszük csak méltányos
azon követelésünk, hogy adassék meg a
katolikusoknak is az önkormányzat, mely
a korona főpatronátusi jogai, a kath. egy-
ház dogmái és hierarkiai szervezete figye-
lembe-vételével oly intézkedési jogokat biz-
tosítana, hogy a katolikusok maguk lát-
hatnák el iskoláikat, maguk kezelnék va-
gyonukat és függetlenül minden idegen
befolyástól intézhetnék el személyi ügyei-
ket. Nem követelünk többet, mint a meny-
nyivel a protestánsok rendelkeznek.

Tekintettel a viszonyváltozásra az ál-
lam és egyház között az összes ténye-
zők megegyeznének abban, hogy a kath.
autonómia felállítandó. A módra nézve
azonban eltérők a nézetek. Mi csak egy-
féle önkormányzatot ismerünk. Azt, mely
a katolikusoknak tényleg biztosítja az
intézkedési jogot vagyis iskola és sze-
mélyi ügyekben. Olyan autonómia-féle
szervezett jogok nélkül nekünk nem kell.
Pedig erre vall, ha a jelek nem csaltak
a Bánffy-kormány egész múltja, je-
lene és gondolkodása. Erre vall a kul-
tusztisztviseltiumban most készülő auto-
nomiai szabályzat, mit Wlassics a ko-
rona elé akar terjeszteni. A nőemancipá-
ció e lelkes lovagja ugyanis azt gondolja,
a katolikusok a felállítandó autonómia-
ban olyan jogokat követelnek, melyeket
eddig a kormány gyakorolt. Döreség volna
lemondani a kath. alapok kezeléséről, a
püspöki székek betöltési jogáról és más
egyebekről, melyek eddig mind a kormány
hatalmát növelték. Ily felfogás mellett, mi-
lyen önkormányzatra van kilátásunk, ha
azt a Bánffy-kormány csinálja meg, könnyű
elgondolni.

Azért mondottuk soraink elején, hogy
a kath. autonómia a Bánffy-kormány ke-
zéből jöve oly korcszülött alakjában fog
a katolikusok nyakába varratni, mely
nem az önkormányzat, hanem a magyar
katholicizmusra nézve a békó jellegével
fog birni.

Azért — videant consules!

Hogyan készül a viczinális vasút?

A M-g tegnapi száma egy szenzációs le-
pezést közöl erről a témáról; két közjegyzőileg
hitelesített okiratot közöl, anélkül, hogy csak
egy szó kommentárt is fűzne a dologhoz.

Fölösleges is itt minden kommentár, a
»mai korszellem» oly meglepő realitással árad
ki ezekből az okmányokból.

A boldva-völgyi helyi érdekű va-
sutról van szó. A koncessziót Miklós Gyula
dr. Borsodmegye főispánja kapta meg. Mik-
lós Gyula urnak azonban esze ágában sem volt
vasutat építeni, hanem ezt a koncessziót a mai
közfelfogásnak megfelelőleg egyszerű áru cik-
nek tekintette, amelyet igen jól értékesíthet az
a boldog halandó, akit összeköttetései a kon-
cesszióhoz hozzájuttattak. Miklós Gyula a va-
sutépitési engedélyt Szabó József miskolci ügy-
védnek akarta eladni, aki hajlandónak is mu-
tatkozott annak átvételére.

Az adásvételi szerződést éppen ma egy esz-
tendeje 1895. jan. 24-én kötötték meg Szaffka
Pál miskolci közjegyző előtt, s ezt az okiratot is
közli a M-g. Abban még magában véve semmi
sincs, hogy Miklós Gyula eladja a koncesszió-
ját, de az már mégis több a kelleténél, hogy
ilyen passzusokat is belevesz a szerződésbe:

— Miklós Gyula kötelezi magát Szabó Józ-
sef ur kivánságára a kereskedelem-ügyi m.
kir. miniszternél a közösen meghatározandó leg-
ezélszerűbb időben kieszközölni, hogy
ezen átruházás tudomásul vétessék.*

Tehát Miklós Gyula úr a saját üzleti ér-
dekeinek előmozdítására is felhasználja a po-
zióját, hogy »kieszközölést» ígér.

Még érdekesebb az V-ik §. amely így
hangzik:

Az előző szakaszokban megállapított átruházások és kötelezettségek ellenértéke fejében, valamint Miklós Gyula ur mindennemű kiadásai megtérítéseül és fáradozása tiszteletdíjja czimén, Szabó József ur Miklós Gyula urnak **80,000 forint**, azaz nyolcvanezer forint átruházási illetéket, illetve vételért fizet készpénzben.

Tehát 80,000 frtra becsülte Miklós Gyula a protekciójának »tisztelet-díját».

A másik szintén közjegyzőileg hitelesített okiratban Szabó Józsefnek Miklós Gyula úr megígéri, hogy a létesítendő boldva-völgyi vasút érdekében befolyását legjobbak arata szerint érvényesíti, s a lehetőség szerint mielőbb kedvezményeket eszközölközi a magyar királyi kormánynál.

E kedvezmények elseje, hogy az állami hozzájárulás összegének felemelését kieszközli, de e fölemelt összegnek a garantizált 609,000 frtot túlhaladó részéből Miklós Gyula urnak ötvényszázalék fog kifizetnetni.

Megígéri még Miklós Gyula azt is, hogy **tíz-ezer forintért** kieszközli, hogy a Sajón építendő vasuti hid, mely eddigelé vasból volt tervezve, egészen fából legyen előállítható, **anélkül azonban**, hogy ennek következtében az 1.741.000 forintban megállapított építési tőke leszállítatnék.

Egész sereg ígért és kedvezmény-kieszközlés van még az okiratban, amelynek a fi-
náléja is érdekes:

Szabó József úr kötelezően megígéri, hogy a megalakítandó részvény-társaság elnöke Miklós Gyula lesz.*

Ezekután a dologhoz hozzászólni csaku-
gyan fölösleges dolog. Annyi bizonyos, hogy Miklós Gyula sokért nem adná, ha ezek az ok-
iratok nem kerültek volna a nyilvánosságra.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 24.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Balogh Géza, Josipovich Géza, Perczel Béni.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök bemutatja Luka Pál, az ipolysági kerületben megválasztott képviselő megbízó levelét. Kiadják az állandó igazoló bizottságnak. Következik a napirend: *A belügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.*

Szentiványi Kálmán csak megerősítheti azon szomorú adatokat, melyeket a közigazgatás teréről felhoztak; hisz maga is hosszabb ideig a közigazgatás szolgálatában állott, nagyon jól ismeri az ottani állapotokat.

Nálunk a választók privát érdeke irányozza nemcsak a politkát, hanem magát a közigazgatást. Vagy kell-e erre nézve csattanósabb bizonyíték, mint az a szerződés, melyet a belügyminiszter a főváros autonómiájának egyenes megsértésével Petz bécsi vállalkozóval kötött. (Helyeslés balfelől.)

A belügyminiszter egyszerűen tagadta azt, hogy hatósági vagy bírósági személyek korteskednének. Nohát erre nézve ő is szolgálhat neki pár adattal. Ép az ő kerületében történt — azért hozza fel ezt, mert erről egész pozitív tudomása van — hogy a járásbíró javában korteskedett. Hogy a járásbírónak csak egyszerű korteskedése is minő nagy pressió a választókra, tudhatja mindenki, hiszen naponkint ő itél a választóknak nemcsak szabadsága, hanem vagyona felett is. (Helyeslés baloldaltól.)

Hosszabban pertraktálva ezután a közigazgatási mizeriákat kijelenti, hogy a tételt nem fogadja el. (Zajos éljenzés a baloldalon.)

Horváth Gyula nem helyesli, hogy a ház már napok óta oly aprólékos kérdésekkel vesződik, aminők az illemhely, patika s a csont-és rongygyal való házalás kérdése. (Zaj a baloldalon. Felkiáltások.) Elismerem, hogy együttvéve egy nagy kérdés, de még sem helyes, hogy napokig bibelődünk azokkal, mikor országos kérdések várnak megoldásra.

A főváros jelenlegi szervezete nem felel meg többé céljának; a főváros oly hatalmas fellendülésnek indult, hogy közigazgatása többé azon Prokrustes ágyba nem szorítható bele, melyet ezelőtt 20 évvel szervezet czimen megalakítottak.

Megemlékezve a választásokról, azt mondja, hogy Magyarországért, a nemzetért, a magyar nyelvért nehéz időkben a legelső sorokban mindig a magyar intelligencia küzdött; az az intelligencia, mely a megyékben, a városokban a közigazgatás élén állott.

Ezt az intelligenciát most, bizonyos vádak következtében, egészen az alkotmányosság falain kívül helyezni, nem tartaná helyes dolognak. Legyen valaki akár hivatalnok, akár pap, jogosultnak tartja azt, hogy politikai nézeteinek propagandát csinálhasson.

A papoknál is ő nem azt a törekvést itéli el, hogy mint a magyar nemzet tagjai politikai felfogásuknak propagandát csináljanak, hanem elítéli azt, hanem e propagandát nem mint a nemzet tagjai, hanem mint egy felekezeti tagjai csinálják. (Helyeslés jobbról.)

Ő teljesen egyetért Apponyival, hogy nem az a pressió veszélyes, melyet a hivatalnokok gyakorolnak a választókra, hanem azt, melyet felsőbb helyről a hivatalnokokra gyakorolnak. Ez irányban az orvoslást szükségesnek tartja.

Nagy örömmel fogadja s azt hiszi, az ország érdekében mindenki nagy örömmel fogadta Apponyi Albert gróf békeajánlatát. Hisz a magyar parlamentben senki sincs, aki a választási szabadságot korlátozni akarná!! (Talán csak mégis a kádnal Szerk.)

Azok a módosítások, melyeket Apponyi benyújtott, nem kívánnak egyebet, minthogy mindenki elmondja nézeteit azokra nézve. Ha valakinek üdvösebb indítványa volna, hiszi, Apponyi nem fog azok elől elzárkózni. De hogy a megindított akciónak sikere legyen: földolog az ő színteség mindkét oldalon.

Ki lehet e kérdés elől térni bizonyos ideig, de végre kényszeríteni fogja a parlamentet, hogy azzal foglalkozzék, az a gyűlölség, mely a legutóbbi politikai küzdelmekben a pártok között lábra kapott.

Azt hiszi, hogy a nyitrai, stomfai és giráltyi választások rekriminációi sohasem mérgesedtek volna el annyira, ha az ellenzék miniszteri székből nem provokálják.

A kormány a korona bizalmával kérkedik, de birnia kell a nemzet bizalmát is, nem azt a bizalmat, mely a mostani választási rendszer mellett megnyilatkozik, hanem az igazi, valódi bizalmat.

Ha azt birja, akkor nem fog arra törekedni, hogy az ellenzékét kiszorítsa a parlamentből, hiszen ellenzék nélkül egészséges parlament nem is képzelhető.

Apponyi békeajánlatát alkalmasnak tartja arra, hogy a békét meg is valósítsa, megszüntesse a mostani ádáz politikai harcokat s nem hiszi, hogy valaki ellene merne szólni a békeajánlatnak. Hisz nem csak ezer és ezer exisztentia, hanem a nemzet egészséges fejlődése, haladása óhajtja, sürgeti, parancsolja azt.

Tisztességes ember csak tisztességes békét akar s békeajánlat címe alatt nem fog mérget kívánni. Apponyinak hosszú, intakt parlamenti multja kész garancia, hogy szándékai is a legtiszteltele méltóbbak.

S ez ajánlattal szemben ellenállani nem is lehet, hiszi, aki ezt meg meré tenni, a közvélemény elsodorná. De nem is áll annak ellen senki, csak kerülő uton oly feltételeket szabnak, melyek a sikert veszélyeztetik. Nevezetesen azt, hogy Apponyi ítélje el a néppárti törekvéseket!

Apponyi gróf e törekvésekkel szemben több ízben kifejezésre juttatta az ő nézeteit, most talán *eskü formában* kívánják tőle a nyilatkozatokat?

Apponyi álláspontja oly nyílt, oly világos, hogy őt ily feltételekkel nyilatkozat-tételre való felhívásokkal kipróbálni, teljesen felesleges.

Kéri a kormánypártot, hogy szolgálja készségesen azt a célt, melyet Apponyi maga elé tűzött.

A tételt elfogadja.

Gajári Ödön előadó: Mikor ő Apponyi békeajánlataival foglalkozott, egy szóval sem említette a néppárt nevét s nem kívánt oly nyilatkozatot Apponyitól, melylyel ő a néppárt-hoz való viszonyt megszakítja. (Felkiáltások balfelől: Micsoda viszony? Zaj. Elnök csengett.)

Ő csak olyan nyilatkozatot vár Apponyitól, mely bizonyos *kétes helyzeteknek* (!) végét vet.

Szalay Károly: A megyei autonomia mellett szóval föl. A tételt nem fogadja el. Határozati javaslatot nyújt be: *utasítsassék a miniszter, tegyen jelentést, hogy a megyei dotációból mely megyének minő összeget akar juttatni.*

TÁJÉKOZTATÓ.

- Január 25. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban
 26. Az ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10 órákor.
 28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.
 Február 1. Az izr. nőegylet koncertestélye a Fekete Sasban.
 1. Az első általános munkás-betegsegélyző egylet táncvigalma a Zöldfában.
 2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
 6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
 9. A nagyvárad ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
 16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órákor a városházán.
 16. Az önkéntes tűzoltó egylet álarcos bálja a Fekete Sasban.
 18. A nagyvárad kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota dísztermében.
 Márcz. 8. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **Regénycsarnokunkban** a szokástól eltérőleg ma egy kisebb elbeszélés közlését kezdjük meg. A címe

Mumm.

egy kitünően sikerült bakatörténetet mond el

benne **Tömörkény István**, a nemrégiben feltűnt kiváló elbeszélő. A »Mumm«-ot eredetileg a szegedi Dugonits-társaság egyik közlebbi ünnepi ülésén olvasta fel a szerző.

* **Pál fordulása.** Az öreg kávéénikék s a százesztendősz kalendárium időjósolásában hívők ma, Pál fordulása napján lesik az időt, vajjon ki derül-e vagy morozus, ködösre változik. A régi néphit azt tartotta, hogyha Pál fordulás napján köd ereszkedett, abban az évben járványos betegségek lesznek, s tömegesen hal el az emberiség.

* **Megyebizottsági tagok választása.** Biharvármegye területén most folyik a megyebizottsági tagok pót választása. Eddig három kerületből érkezett a választásról eredmény, mely a következő: A bárándi kerületben megválasztottak: Biró Jánost, dr Simenszky Románt és Szőke Sámuelet. A kőrözs-tarján i kerületben: Bige Györgyöt és Botta Sámuelet. A bihari kerületben pedig Ertsey Zsigmondot, Marjai Ferenczet és Bereczky Dánielt.

* **A székelyhidi kegyur meghalt.** Mint lapunknak telegrafálják, Stubenberg József gróf, szül. 1824. márcz. 31-én, 1856. óta csász. és kir. kamarás, stájerországi főpohárnok, a magyar főrendiház tagja, a székelyhidi rk. egyház kegyura jobb létre szenderült 72 éves korában. Megyénk egy hithű katolikus főurat vesztette el a boldogultban, aki bár ősrégi stájer s hazánkban honfúsiott családból származott s bár tul a Lajthán is terjedelmes birtokai voltak, legszivesebben Magyarországon, székelyhidi uradalmában tartózkodott. A közéletben nem igen vett részt; hanem kiválóan gazdaságának élt. Székelyhiden mintagazdaságot folytatott s főleg a lótenyésztés körül fáradozott. Lovai ismétleten nyertek a kiállításoknál díjakat s a magyar lovaknak hírét a külföldön is emelték. Ő felsége, midőn az 1890-iki székelyhidi nagy gyakorlatok alkalmával a székelyhidi kastélyt tisztelte meg azzal, hogy napokon át ott lakott, személyesen is kikocsizott a boldogult gróf híres ménésének meg szemlélésére. Ez, de főleg, hogy vendégeül tisztelhetette koronás királyát, nagy örömeire szolgált a különben egyszerű életet kedvelő, takarékos, jó gazda öreg urnak, aki ha csak tehette, még a vasárnap s ünnepi sz. misét s praedikációt is rendszeren a hivekkel együtt hallgatta oratóriumában. Az idő tájt nemes büszkeséggel emlegette, hogy most már elmondhatja, hogy az egyházi és világi legfőbb hatalom volt vendége kastélyainak. Ugyanis egyik külföldi kastélyát VI. Pius pápa tisztelte meg azzal, hogy benne megszállott. És ebben a kettős örömben a jó öreg mélyen vallásos és dinasztikus hű lelke nyilatkozott meg. Mint a főrendiház örökös tagja a lezajlott egyházpolitikai küzdelmekben is kitartott régi kormánypárti volta daczára is a conservatív ellenzékkel, míg csak egészsége engedte; mert az utóbbi időkben már nagyon elbetegesedett. Enyhülést ment keresni a szelid éghajlatu Meránba, ahol távirati értesülésünk szerint az örök enyhülés hónapja költözött nemes lelke. Az Ö. V. F. N. Özvegye Nimpfsch Anna grófnő és 7 nagykoru gyermeke gyászolja.

* **Drága és rozsz.** Grunwald Henrik törvényhatósági bizottsági tag indítványt tett a városnál, hogy a köztereken, nagyobb forgalmu helyeken u. n. illyemhelyeket állítsanak fel. A tanács a vízvezeték kiépítése folytán helyén valónak tartja ilyen helyek felállítását s az előterjesztéssel megbizta a főmérnököt. Az az előterjesztést meg is tette, de aligha megy bele a város annak keresztülvitelébe. A főmérnök egész épületeket javasol felállíttatni, milyen disztelen alkotmányoktól minden fejlődő város igyekszik megmenteni a köztereit. Mindegyik egy-egy 4—5 méter hosszú és széles kis épület lenne, a melyben felügyelőket, s ezeknek külön helyiséget is tervez a főmérnök. Talán mindjárt

jó volna egy főfelügyelői állást is rendszeresíteni, akik a felügyelőket ellenőriznék. Ilyen illemhelyeket a Bémer-térre, Szent-László-térre Nagy-Teleky-utczára, az olasz és váraljai korzókra és a Nagy-Piacz-térre tervez a főmérnök. Minden épület 1200—1500 frtba kerülne, tehát a hat illemhely 7.200—10.500 frtba kerülne. A nagy városokban nem monstroomokat, hanem csinos kis szabásu építményeket alkalmaznak, kevés költséggel, vajjon Nagyváradon nem lehetne-e szintén így megoldani a kérdést. A tanács különben kiadta az ügyet véleményezésre végett a közegészségügyi bizottságnak.

* **Tavaszi lóverseny Nagyváradon.** Eddig Nagyváradnak évenként csak egyszer volt alkalma gyönyörködni a lóversenyekben, melyet a biharmegyei gazdasági egylet rendszeren őszzel rendezett a nagyvárad gyepen. Ha a gazdasági egylet terve sikerül, a közel jövőben már tavasszal is élvezhetnek a sportemberek a Bukaner és más nemes párak ivadékainak versenyén. Az egylet ugyanis tavasszal lóversenyt óhajt rendezni s e tárgyban ma, szombaton délután 3 órákor ülést tartanak a gazdasági egylet helyiségében.

* **A sporttéri ut kivilágítása.** A Rhédey-kert felügyelő-bizottsága kérelmezte a városnál, hogy a Sport-térhez vezető utat, a korcsolyázó közönségre való tekintettel, világitassa ki a város. A kérelemnek a tanács sietett eleget tenni, a mennyiben intézkedett, hogy a lámpákat mielőbb felállítsák. Nem akarjuk azt kutatni, mennyire szükséges azon a helyen a jó világitás, tekintettel a közkeretre s az ott tartandó mulatságokra, csupán azt a gyorsaságot csudáljuk, melylyel e kérdésben a tanács eljárta. Egyes utczákon, a hol igazán felférne egy kissé több világitás, évekig kérelmeznek egy lámpáért, még se kapják meg.

* **Jószándékból.** Cséh Máttyás asztalos inast elküldte a mester 1 frt 40 krral a depóba, hogy hozzon 3 szál deszkát. A fiu eltette a pénzt és lopott 3 deszkát. Mikor a rendőrkapitány kérdezte tőle, hogy miért lopott, mikor volt nála pénz, a fiu azt felelte, hogy jószándékból tette, a pénzen könyveket akart venni, mert nincs mi-ből tanulnia. Különös eset, ha a gyerek igazat mondott. Az illetékes körök gondoskodhatnak, hogy a szegény sorsu mesterinasoknak is meg legyen a szükséges szellemi táplálékuk.

* **Dezséri Bachó István,** a helybeli katonai zenekar kitünő karnagya értesülésünk szerint megválik tőlünk, mert az első honvéd-katonai zenekar szervezésével s vezetésével biztáknak meg. Veszteségünk daczára sem vagyunk annyira önzők, hogy ne üdvözljük őt a kitün-tető megbizás alkalmából.

* **Verekedés a Körözsön.** Schlezinger Antal és Hanitz Mór kereskedő segédek a városligeti korcsolya pályáról hazafele tartottak, mikor a Körös jegén egy vidám korcsolyázó csapatot vettek észre. Mosolyogva nézték egy darabig a vegyes társaságot, aztán kedvük támadt közibük vegyülni. A pálya két törzs használójának azonban sehogyssem tetszett a kétidegen és felszólították őket, hogy menjenek oda, a honnan jöttek. Schesingerék a felszólítást nem »acceptálták« gondolván, hogy joguk van nekik a szabad jéghez. Erre Papp József és Nagy Károly suhancok minden további magyarázat nélkül nekik mentek és a mint Schlezinger elkeseredetten panaszkolta, elverték őket sőt a ruhájukat is el szakították. Nagyon üdvös lenne, ha a rendőrség azokat a szabad Körözsön levő pályákat betiltaná, melyek a mellett, hogy veszélyesek, ilyen összekoczanásokra is alkalmas adnak.

* **Kőbánya zárlat alatt.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter táviratilag értesítette Sal Ferencz kir. tanácsos polgármestert, hogy a kőbányai sertéspiacz megvédése érdekében a sertéseknek Kőbányára leendő szállítását a f. hó 25-ikétől megtiltja.

* **Eljegyzés.** Novák Gusztáv lapunk kiadóhivatalának vezetője ma tartja eljegyzését Győrött Sümegh Józsefné leányával Irénnel.

* **A szállósi sörgyár ügye.** Nagyvárád városa a pecze-szállósi sörgyár épületét és a hozzátartozó földeket azzal adta el Lővy József, illetve Lővyné Langer Berta bécsi lakosnak, hogy az épületet tartozik záros határidő alatt sörgyárnak felépíteni. Az ingatlan telekkönyvezésével Nagyvárád városa a szerződés alapján a kikötést telekkönyveztetni kérte. Lővyné ez ellen beadványt intézett a nagyváradi kir. törvényszékhez, mint telekkönyvi hatósághoz, mert a tulajdonjog korlátozását látja. Nem ösmeri el a kikötést, hogy csak sörgyár állhat fenn a telken. Kéri az ingatlant minden kikötés nélkül nevére átírni. A városi tanács szigorúan ragaszkodik a kötött szerződéshez. Valószínűleg perre kerül a dolog.

* **A kapuczinusok nyugvóhelye.** Kleddorfer Lambert kapuczinus rendi házfőnök kérvényt adott be a városhoz, melyben a kapuczinus rend halottjai részére temetkezési helyet kér kijelölni a Zöldkerti temetőben. A kérelmet, reméljük, minden ellenvetés nélkül teljesíti a város, de tudunkkal a köztemetők rendezésének ügye most van tárgyalás alatt s a terv szerint a Zöldkerti temetőt be akarják zárni. Így más helyen fognak valószínűleg nyugvó helyet kijelölni a kapuczinus atyáknak.

* **Védekezés az árvizek ellen.** A földművelésügyi m. kir. miniszter körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, melyben felhívja őket, hogy a vízáradások idejének közzeledésére való tekintetből szükségessé válható árvédekezés sikerének biztosítására megkívánható hatósági előintézkedéseket ideje korán megtenni el ne mulasszák; ilyenek: az öblözetű és községi védművek érdekében teendő óvintézkedések, a közérőnek kellő időre való kiállíthatása, a rendszeres határolt gyakorlati előjáró kirendelése, az illető árvédelmi vonalon működő közigazgatási tisztviselők megjelölése. Tudatja egyszersmind a miniszter, hogy a beállható árvédekezés alkalmára a folytonos táviradi szolgálatról, a csendőrség támogatásáról, valamint felmerülő szükség esetén a katonaság, illetve katonai utász csapatok kirendeléséről gondoskodott.

* **Tolvaj narancsos.** Varga Mihályné Szent-János-utcai lakásának udvarán foglalatokodott, mikor Korngold Antonia narancsárus leány a házba jött. Nem lévén szándéka narancsot venni, rá sem hederített a leányra, a ki észrevételül be ment a konyhába és leemelt onnan a fogastról egy téli plüss gallért, azzal indult kifelé. Asszta Mihálynének, a ki szintén a házban lakik feltűnt a leány óvatos viselkedése és gyors távozása, azért utána nézett az utcán. A leány észrevette hogy figyelik és elakarta rejteni a lopott gallért, csak hogy későn, mert Asszta nő megismerte lakótársnőjének tulajdonát. Antonia kisaszony erre beszaladt Fröhlich mézeskalácsos udvarára és ott elbújt egy hordóba. Ilyen különös helyzetben talált reá a káros. Korngold Antonia most a rendőrség hívős börtönében ábrándozik meleg hazájáról, hova egy kis büntetés után egyenruhás kísérettel fog megérkezni.

* **Veszedelemes kutya.** Rosz dolguk van szegény lapkihordó nőknek. Jókora reggel esikorgó hidegben, mikor más ember még arról gondolkodik, hogy fordulhat-e már a másik oldalára, ők már megkezdik sétájukat, sorba járnak minden utcát, sokszor perczekig csengetnek a kapukon, hogy beereszék őket. Baj ha jókor jönnek, az is ha késik az ujság. Néha megfeledeznek valamelyik előfizetőről, akkor jaj nekik. Bántják ott is, fenyegeti a kiadó is; sokszor azt sem tudják mit csináljanak. Ilyen lapkihordó Faur Juliska is, a kinek különösen nagy a baja most. Reggel Farkas Gyula kertészhez vitte az ujságot, mikor az udvaron egy nagy fehér kutya megharapta a lábát. Sebe

ugyan nem veszélyes, azonban valószínűleg nem hordhat egy darabig lapot, ami pedig neki elég baj. Farkas Gyula meg volt már egyszer büntetve a kutyája miatt, jó lenne vigyázni rá.

* **A mező-telegdi jegyző E hó 23-án** egy katolikus pár két tanuval megjelent a mező-telegdi község-házán, hogy a törvény rendeletének eleget tegyen és magát az állami anyakönyvvezető által egybeadassa. A községi jegyző és anyakönyvvezető a menyasszonyt hazaküldte, hogy menyasszonyi ruhát és koszorút vegyen magára, különben egybe nem adja. A jegyes pár és a tanuk szégyenkezve hazamentek, és miután a menyasszony az állami anyakönyvvezető erőszakoskodása előtt meghajolt és menyasszonyi koszorúval újból megjelent, adta őket egybe. A jelen volt házassági tanuk megbotránykozással adták elő a dolgot a plébánosnak, midőn a templomba jöttek az esküvőre, mikor a menyasszony a község-házában megjelent megkérdendő, melyik napon jelenjék meg az egybeadásra, és a jegyző kérdésére azt felelte, hogy a templomba fog menni megesküdni, a segédjegyzők hangosan tiltakoztak az ellen, hogy a templomba is menjen a jegyespár. Így járnak el M.-Telegden; az anyakönyvvezető nem veszi figyelembe az 1894. XXXI. t.-cz. 149. §. és a 103. 374. §-sz. miniszteri rendeletet; olyant követel a jegyespártól, mit követelni tiltja a miniszteri rendelet; a népet bujtogatják a község-házán alkalmazottak, hogy nem kell a templomba menni; és ami a legszomorubb, hogy a telegdi jegyző kath. vallású, ennek daczára olyant kíván a jegyesektől, a kiknek vallásos meggyőződését sérti, hogy menyasszonyi koszorúval és nászmenettel jelenjenek meg a község-házán. A belügyminiszter figyelmébe ajánljuk a m.-telegdi jegyző urat, aki ilyen dicséretes buzgalommal igyekszik népszerűvé tenni a polgári házasságot.

* **Fizetés képtelen kereskedő.** A bécsi »Creditoren Verein« közlése, hogy Fráter Géza mező-telegdi kereskedő fizetés képtelen lett.

* **Szedelgő ügynök.** Egy magát Ertnér Károlynak nevező ügynök járt e napokban Nagyvárádon, s az »Alkotmány« részére előfizetéseket és hirdetéseket gyűjtött. Most az Alkotmány táviratilag annak kijelentésére kér fő bennünket, hogy ők sem Ertnert, sem más senkit meg nem bíznak előfizetők gyűjtésével, tehát az ember közönséges szélhámos, aki a rendőrség figyelmébe ajánlandó.

Vasuti katasztrófa.

A Budapestről jövő 506 sz. személyvonat, amelynek minden körülmények között 3 óra 42 perczkor kell Nagyváradra beérkezni, ma csak 5 óra 45 perczkor érkezett be Nagyváradra.

A nagy késésről eleinte az a hír volt elterjedve, hogy a személyvonatot utjában nagyobb katasztrófa érte.

Amint a vonat beérkezett, kiderült, hogy csakugyan történt ugyan vasuti katasztrófa, de nem az 506-os vonattal, hanem egy másik személyvonattal, mely Ujszász és Budapest között közlekedik. Ma reggel Ujszász és Tápió-Györgye között egy majornál megállott ez a személyvonat, s mig ki-s be pakkoltak egy a személyvonat után jövő gépvonat daczára a védőjelző korrekt állásának, beleütközött a személyvonat utolsó kocsi-jába, — s így a katasztrófaért egyedül a mozdony-vezetőt terheli a felelősség.

Az összeütközés hatása borzasztó volt. Az utolsó személy-kocsi teljesen összezuzódott, s az utána következő két kocsi is tetemesen megrongosodott. A katasztrófának emberáldozata is van. Eleinte az a hír volt elterjedve, hogy három ember meghalt s tizenkét ember súlyos sérüléseket szenvedtek. Ez a hír azonban tulzottnak bizonyult, mert tényleg egy ember halt meg, egy pedig életveszélyes sérüléseket szenvedett, s az utol-

só három kocsi utasai közül még öt jelentékenyen megsérültek.

A megsérült személyvonat vonatvezetője arcán szenvedett jelentékenyebb sérüléseket. Érdekes, hogy ugyane vonatvezetővel már történt egy nagyobb vasuti katasztrófa Nagykáta körül, tehát a mai baleset színhelyének közelében néhány évvel ezelőtt, mely még sokkal borzasztóbb volt, mint a mai.

A mozdony vezető megrémült tettének következményeitől, s a katasztrófa után rögtön leugrott a lokomotivról, s elmenekült.

A pálya megtisztítása mintegy négy óra hosszáig tartott s ez okozta az 506-os személyvonat nagy késését.

*

A mai nap különben igen kritikus volt a vasutasokra. Azok az öreg anyókák, akik a vasuti balesetek lutriszámaikat rögtön kikeresik az álmoskönyvből, bizonyára azt fogják hinni, hogy ennek a — pénteki nap volt az oka.

Az éjjel Kolozsvár felől jövő 501. sz. gyorsvonatnak Brátkán mintegy négy órát kellett várakoznia, mig előtte egy tehervonat által okozott pályarongálásokat helyrehozták.

A tehervonat egyik kocsija vasuti sinekkel volt rakva. Az óriási teher alatt eltört a kocsi tengelye, s a sinek a kocsiból lecsuszva annyira megrongálták a pályát, hogy a kocsikat ki kellett sorozni, s a pálya megjavítása a Nagyváradról segély géppel gyorsan kiküldött mérnökök s a pályafentartás közegei csak órákig tartó buzgó és szakértő munkássága és fáradozása után volt lehetséges.

Igy az 501-es számú gyorsvonat csak három órai késéssel érkezett be Nagyváradra.

Lapunk egyes számai a következő üzletben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ősi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

T A N Ü G Y.

A községi iskolaszék ülése.

— (Saját tudósítónktól) —

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután ülést tartott a városházán.

Előzetesen az iskolák fejlesztése, illetve iskolaépületek emelése céljából kiküldött vegyes bizottság értekezett. Tárgyalás alá vették a várad-váraljai közs. iskola mellett építendő óvoda tervét. Mivel a 19 ezer frtra tervezett építést túlmagasnak tartották, a terv egyszerűsítését véleményezik és pedig úgy, hogy a két nagy terem helyett egy nagy tágas játszó termet javasolnak s a többi helyiségeket is szűkítik. Ez által tetemesen apad az építési költség. — A v.-váraljai közs. iskola kibővítésének tervét elfogadták s betérjesztik a tanácshoz. A polgári leányiskola építésére vonatkozó tervezeten némi módosítást javasol a bizottság. Így az épület utcai részén kis előkertet javasolnak, hogy az utcai zaj ne hasson annyira a tantermekbe. A tantermeket pedig szélesíteni javasolják. Ez épületben, melyet a Széchényi-téri püspökségi magtár helyére emelnek, elhelyezést nyerne a város által később felállítani szándékolt női-iskola is.

Az értekezlet után tartotta meg ülését az iskolaszék, dr Sipos Árpád elnöklete alatt.

Jelen voltak: Ritoók Zsigmond, Kékuss Vidor, dr. Molnár Imre, Heringh Sándor, dr. Grósz Menyhért, Böszörményi Géza, K. Nagy Sándor, Nemeskey Andor, Szokoly Tamás, dr. Tóth Mihály, Réz Mihály, Stark Gyula, Ragány János.

Első sorban Réz Mihály felügyelő-igazgató terjesztette elő jelentését. A tananyag feldolgozása igen meg van nehezítve a tanulók mulasztása s a tanerők sűrű betegsége miatt. Kisegítő tanerők alkalmazása igen nehéz. Addig is, míg az állandó kisegítő tanítói állás rendszeresítve lesz, ez évre kéri egy kisegítő alkalmazását. Különböféle emberbaráti intézmények ruhával, élelemmel segítették a növendékeket. Az óvodák a hideg idő miatt néptelenek. Rajzminták és tanügyi szaklapok beszerzése szükséges.

A jelentést tudomásul vették, azzal, hogy tekintve miszerint az állandó kisegítő tanítói állást már a miniszter jóváhagyta, az elnököt egy kisegítő tanító alkalmazására felhatalmazták, a jóváhagyott állásra pedig szeptember 1-től leendő elfoglalás mellett, a pályázatot kiírják. Az emberbaráti intézményeknek köszönetet szavaztak.

Aberle Hermin tanítónő fizetés emelését, illetve I. osztályba sorozását a tanfelügyelő nem hagyta jóvá. Az ügyet, mely az általános fizetésjavítás folytán valószínűleg tárgytalan, kellőleg felszerelve, a jövő ülésen tárgyalják.

Azon iskola mulasztók szülei szembent, akik már korábban is megintettek, szigorúan fognak eljárni.

Ezután a v.-váraljai óvoda építése tárgyában a vegyes bizottság fentebbi véleménye s az óvoda-bizottság véleménye. Mindkét bizottság a felvett építési összeget találta túlmagasnak.

Dr. Grósz Menyhért hygienikus szempontból ellenzi a két játszó terem helyett egynek építését.

Dr. Molnár Imre azt hiszi, hogy ily nagy összeggel nem építhetjük ki a még szükséges két óvodát s bizik abban, miszerint 10 ezer frtból mind a három óvodát egyszerű, de megfelelő kivitelben fel lehet építeni.

Majd akkor határoznak a tárgyban, ha a tervek az iskolaszék előtt lesznek,

Az ipariskolai bizottság elnöke: Ragány János főszámvevő jelentést tesz, hogy az ipariskola részvételét bejelentette az ezredéves kiállítás igazgatóságának, de a kiállítandó munkák készítése fennakadt, mivel négy óradijas rajz tanító egyszerre megvált az ipariskolától. A kiállítandó munkák sikere érdekében kéri az ipariskolai bizottság, hogy Szűts Izó rajztanár a kiállítandók előkészítése végett két hó-

napra a községi polgári iskolai rajzitanítás alól mentessék fel.

Többek hozzászólása után a polgári iskolai rajzitanítás sikere érdekében a szabadságolást nem engedélyezték.

A kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta a Szedlarik István által Nagyváradon felállítani szándékolt nyilvános jellegű magán női-iskola tantervét némi apróbb kikötéssel. Levél-tárba helyezik.

Ezzel az ülés véget ért.

Igazságszolgáltatás.

A székelyhidi csendélet. Székelyhidon Lakatos Lajos korcsmájában vigtársaság mulatott a múlt év október 20-án este. Szabó Gyula volt a legény a csárdában, neki volt a legjobb kedve Szilágyi János bandája volt a hangulat csináló. Szabó Gyulának nagyon tetszettek a nóták: különösen a czimbalom hozta tűzbe. Nem akart mellőle elmenni s utóljára alkudozni kezdett rá, meg akarta venni. A vásárt már majd meg is kötötték, mikor Szabó Gyula letett a czimbalomra 15 forintot. A czigányok azt hitték, hogy a muzsikálásért kapták, Szabó pedig foglalóba adta. Mikor a társaság oszlani kezdett, követelte a czimbalmot. A czigányok nem adták. A szóváltásból verekedés lett, miközben Szabó Szilágyi Jánost a zsebkésével meg szurta, úgy, hogy a czigány 8 napig feküdt a seb miatt. A korcsmából egy másik helyre mentek a mulatók, ahol Szabó részeg fővel egy Tatár Ilona nevezetű leányt hasított fel, a ki négy hétig volt beteg a különös operációtól.

Ezért a két tettéért kétszeres szándékos emberölés büntette miatt emelt a kir. ügyész Szabó Gyula ellen vádat. A kir. törvényszék azonban Rádli Ödön alapos védő beszéde után ki a két esettel külön-külön foglalkozott, az első tettet könnyű testi sértés vétségének, a másodikat pedig súlyos testi sértés büntetének állapította meg és az utóbbi miatt vádlottat egy évi börtönrre és a káros javára 150 forint fizetésére ítélte, az előbbi ügyben pedig az eljárást beszüntette, mert sértett nem kívánta a vádlott megbüntetését. Ítélet ellen a vádlott és a kir. ügyész felebbeztek.

REGENY-CSARNOK.

Mumm.

Irtá: Tömörkény István.

A kadét már reggel óta sántán ment a szakasz mellett s gyakran elmaradt. Mérges volt s kijelenté, hogy Mac Ádám urat, ki az országutak kavicsozása körül szerzett soha nem hervadó babérokat, megöli s nem bánja, ha a Mac Ádám urral lefolytatott ezen katonai botrány ismét megzavarja a polgárság és katonaság között a jó egyetértést. Kardját ma alig tudta hogy vigye, a karja alatt, vagy hátra csapva, vagy keresztbe fogva. Előtte való nap mocsaras vidéken állt a gyakorlat, reggeltől estig vízben jártak, a cipőjének elvesztett talpa és sarka, a bajage train elmaradt, a kadét egy baka bornyujából szedte ki a rövidszáru csizmát s abba járt. A legény szolgálati uton való teherkönyítésnek örült, a kadét nem sántított mint egy tüzoltó.

Polgári köztudat szerint a tüzoltók nem sántítanak, ellenben az ezredes véleménye szerint, mely elvégre is az ezredben, az őrnagy fiatal feleségének véleményétől eltekintve, még agarnizonélet unalmasságában is irányadó, a tüzoltó egy minden rosra hajló rettenetes lény s valakinek egy tüzoltóhoz való hasonlítása oly sértés, melynél nagyobbat mondani már alig lehet s e mellett okos dolog is, mert az alantások iránt előírt szívélyes bánásmódról kiadott hadügyminiszteri rendeletben nem foglaltatik benne mint különös bántalom.

— Te, hallja! — szokta volt kihallgatáson üdvözölni Branneck a legényeit — megváltatom, hogy belekékülsz, te félcivil . . . te ágyúttelék . . . te, te . . . te tüzoltó!

Ez volt az utolsó bomba. A tüzoltói titulus tizenöt napi sötét börtönt jelentett rende-

sen, tizenöt napi előírást börtönt, guzsavassal és bőjtellel, a két kedves dologgal, mik mit sem vehetnek egymás szemére. Ez a fokozott méreg kitörése volt, regimenczdüh, mint a gyereklekű bécsi Wohl hadnagy jelezte, — törzstisztdüh a köbön, mint Kanyó főhadnagy, az utász iskola Mocznikimádó parancsnoka nevezé.

A köbre emelt ezred-méreg ezuttal ismét teljes egészében jelen volt az érdemes komendansnál, ki apró fekete lován az országot csenevész ákáczi alatt ballagott s arra kérte adjutánsát, hogy e vidám napot ne rontsa hiábavaló beszélgetéssel.

Dél jóval elmúlt, az ezred hosszú kigyója ütemes lépésekkel haladt a porfelhőn át, mely körülfogta a csapatot s deresre festé a szakalakat. A felsőbbbségi roszkedv lehaladt az előírást lépcsőn a kadétokig, mindenki mérges volt, a tizenegyedik század őrmesterét, ki az éjjel korhelykedett s most mars közben aludt, elmaradva szakaszától, Hidegrázó kapitány rapportra rendelte. Az őrmester tudomásul vette a kijelentést s a kapitány lova mellett lépdelve, mentegetőzni kíván. Bizonyára emlékeztetni akarta Hidegrázót a régi dolgokra, mikor a kapitány kadétkáplár volt s ő sok minden szabályellenes dolgot elnézett neki, de eközben újra elaludt a vén gyerek, egy kavicsgarmadára lépett, ott felbukott s lassan legurult arról a porba.

Senki sem nevetett. Szótalan menetelt a kétezer emberes osztály, alig hallatszott más zaj, mint a bádóg kulacsok kopott hangja, mikor a szuronymarkolathoz ütődnek s a vidéki színházak primadonnáira emlékeztetik az embert. A nagy porból csak a lovasított tisztek látszottok ki félig, egy-két század már megunta a rendet s össze-vissza marsolt. Csend volt, mintha komoly támadásra indulna ellenséges földön a csapat, pedig manőver volt az egész, annak is az eleje. Öt napja még csak épen, hogy elindult a garnizon sárga kaszárnyából az ezred.

Hja igen. öt nap előtt. Augusztus másodikán, a tiszta nyári hajnalon egészen más volt ez az ezred, a derék százhuszonhetesek, a brigád, a divízió . . . a corps, a hadtest büszkesége, ez a regiment, az egyetlen, amely ilyen szép, derék, kitűnő, straum, steif, sneidig, tadellos. Annyiszor mondták a piros lámpásszos tábornokok az ezrednek, hogy tadellos, straum és steif, hogy gefrájter Kanál is tadellos pucolt csizmákat kívánt a vezetése alatt álló bajtárság hat emberétől, tadellos bakkancsokat, sneidig sapkákat és steif derékszijákat. Az ezred ragyogott, fényes volt, a legények a piros lövészbójttal széles mellükön mind az első sorban álltak, mert ezt eltanulták a többi alosztályok mind az ötödik századtól, melynek őrmestere a közpolgári életben kárpitos volt s értett a disztetésekhez. A banda trombitái, dudái fényesek, a nagy dobon uj, fehér bőr, a zászló kibontva, a tisztek uj tábori övekkel, a legénységen a szijázat rendben, a fegyverek tiszták, a bajnéthüvelyek ujonfeketére égetve, a bakkancsok jók, a sapkák vadonatujak, a parolizáltak, az ezredszabók két hétig nem csináltak egyebet, csak parolizáltak, az őrmesterek a raktárakat durták, a kapitányok vizitáltak s a szubalternusok leveleket irtak ideáljaikhoz — szóval rendben volt minden az indulás percében. Az ezredes mosolygott a szép tömeg emberre, s a nyakába volt akasztva még akkor is egy babékoszoru, melyet a reggelig tartó banketten a városi polgármester ur szép szavakkal és ingadozó léptekkel adott át magyar hazánk és az összmonarchia e kiváló hőségnek, ki öt éven át lankadatlan buzgalommal ápolta a polgárság és a katonaság közti jó viszonyt, egyetértést és barátságot szeretett városunkban, éljen!

(Foly. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Öt percznyi szünet után.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy miután a kereskedelmi minisztériumnak semmi titkolni valója nincs, nincs kifogás az ellen, hogy a boldva-völgyi helyiérdekű vasut engedélyezéséről szóló iratok a házasztalára letéteszenek.

Ennélfogva semmi szükség sincs a hat. javaslat elfogadására.

Babó Emil hat. javaslatát visszavonja.

Ivánka Oszkár úgy a főispánok viselt dolgáért, mint az olyan visszaélésekért, mint amik Borsodban történt, ő egyedül a kormányt teszi felelőssé.

A főispánokat nem tartja érdemesnek a nyugdíjra s azért hat. javaslatot nyújt be; utasítja a ház kormányt, hogy a főispánok nyugdíjának megszüntetésére nézve terjeszzen be törvényjavaslatot, (Zajos tetszés és helyeslés.)

Sima Ferencz szólásra áll fel. (Felkiáltások: Holnap! Holnap!)

Sima Ferencz eláll a szótól.

Perezel Dezső belügyminiszter: Csak pár szó kijelentésére szorítkozik. Mihelyt elolvasta a lapokban a Miklós ügyet, azonnal táviratilag kért információt az ügy mibenlétéről. Erről tehát holnap fog nyilatkozni.

Másodszor azt kívánja kijelenteni, hogy az oly hasonlatokat, minőket Babó képviselő használt, nem a főispáni kar, hanem a jóizlés érdekében visszautasítja. (Nagy zaj.)

A holnapi ülés napirendjére elnök Apponyi indítványának megokolását tüzte ki. Ülés vége 2 órakor.

A pécsi püspök betegsége.

Pécs, jan. 24. (Saját tud. táv.) Dulászky Nándor pécsi püspök állapota a legváltóságosabb, tegnap a káptalan tagjai látogatták meg, de nem beszélhettek vele.

A király Olaszországban.

Nizza, január 24. (Saját tud. távir.) A királyt február 14-ére várják Cap St Martinban, hol két hetet tölt.

A szerb király házassága.

Budapest, január 24. (Saj. tud. táv.) Belgrádi távirat szerint Poolovics tábornokot a szerb király azért küldte Cettinjébe, hogy a fejedelem egyik leányát számára megkérje.

A borsodi főispán panamája.

Budapest, január 24. (Saját tud. távirata.) A borsodi főispán vicinális üzletéből, melyről a Tiszántúl már hirt adott, óriási botrány készült. Ma a főispán a lapoknak székhelyéről azt telegrafálja, hogy Szabó József a koncessió vásárlója hitvány gazember, törvény elé állíttatja Komjáthy Béla ügyvéddel. Egyebekben pedig nyugodt lelkiismerettel bír a főispán, hogy produkálhatja fenyítő ítéletét. Erre Szabó József ügyvéd hasonlóan kriminálisul válaszol. Zsarolás miatt tesz fenyítő feljelentést, e mellett vádolja rágalmazással.

A dolog magyarázata az, hogy Szabó Lajos Miklós Czulának volt az ügyvéde, a ki felől megbízást kapott a koncessió értékesítésére, szerzett is pénzt Budapesten, de magára nézve hosszabbnak tartotta, ha a koncessiót vele együtt a borsodi főispán hivatalos befolyását megvásárolja. Később Miklós Gyula megtudta, hogy amikor ügyvéde megvette a koncessiót tőle, már rendben volt a budapesti bankkal az egész ügy és e miatt veszett össze ügyvéddel, aki ellen pert is indított. Lehet, hogy már etiót csinálnak a borsodi főispánból, mert kapóra jön a kormánynak, hogy a tiszta erkölcsöket dokumentálja. Feltűnt, hogy az ellenzék ma nagyon kesztyűs kézzel nyult ehhez a dologhoz, a minek a magyarázata az, hogy az inkorrekt vicinálisok hálózata az ellenzékre is kiterjed.

A Lepsényi ügy epilógja.

Budapest, jan. 24. (Saját tud. táv.) Balonyi vizsgálóbíró egy törvényszéki jegyző kíséretében ma házkutatást tartott a Sz. Gellért nyomdában. A bírói házkutatásnak az volt a célja, hogy megállapítsák, vajjon azok a bizonyos »zöld cédulák« melyek a Lepsényi-fogadtatás alkalmával szétosztattak, ebből a nyomdából kerültek ki. A házkutatást más nyomdákban is folytatni fogják, mert az eddigi kutatás nem vezetett eredményre.

Ismét szédelgő bankárok.

Budapest, jan. 24. (Saj. tud. táv.) A Ritter és társa cég bankirodának könyveit a törvényszék lefoglalta. A hazai és külföldi bankjelzők kölesön intézet hangzatos czime alatt dolgozó urak ellen hatvan bűnügy van folyamatban.

Nincsenek már gyermekek.

Bécs, jan. 24. (Saj. tud. táv.) Midőn ma délben az ottakringi népiskola tanulói haza felé indultak. két fiu között verekedés támadt, miközben a verekedők egyike, a tizennégy éves Vogel Ferencz egy ajtókilincset kitört. E pillanatban arra jött az osztályfőnök és a fiu erre úgy megrémült, hogy magánkívül a folyosó ablakhoz szaladt és azon levetette magát a mélységbe. Szétroncsolt holttestét szüleihez szállították.

A hármas szövetség.

Róma, jan. 24. (Saj. tud. táv.) A »Temps« ama hírével szemben, hogy a monarchia és Olaszország tiltakoztak volna Németországnak angolelles magatartásával szemben, a »Corriere del Serra« hivatalosan kijelenti, hogy ez a hír teljesen légből kapott. A hármas szövetség lényegén a nevezett lap szerint semminemű változás nem történt az utóbbi időben és csak oly rendületlenül áll fenn, mint eddigel.

K ö z g a z d a s á g.

Nagyvárad szőlészeti viszonyai.

III.

A hegy termő képessége.

A nagyvárad hegy oly kitűnő bort terem, hogy egész Európában kedveltségnek örvend. Az ismertebb fajok közül a Rizling, Szeremi Bakar, Erdei, s ezenkívül Oportó, juh fark kadarka, Cabernett és Nagy-Burgundi méltó különösen a termelésre. A nagyvárad szőlőművelés legáltalánosabb formája a sarok-szem és [kétszapos metszés, mely mellett a termés úgy minőség, valamint mennyiség tekintetében jóval fölülmúlja a philoxera pusztítása előtti termést, úgy annyira, hogy korszakot fog alkotni ez az idő gazdaságunk e fontos ágában s már eddig is jó értezt keltett a szemlélőben az a tapasztalat, hogy a philoxera pusztítása előtti korban a bár csekélyebb mennyiségű termésben, aránylag jóval kevesebb volt az alkohol és cukor tartalom s jóság tekintetében meg sem közelítheti az oltott szőlőt.

Ami a fajokat illeti, a nvárad hegy talaját, vegyi összetételeit, egy szóval termőképességét s az általános idő érlelő képességét ismerő férfiak különösen a fenti, nagyobbára ismert fajokat ajánlják termelésre.

Tehát szőlőink reconstruálásánál, e tények vehetők különösen figyelembe, mert hiába próbálják termelni azt a sok különféle fajt, mit jó formán még hirtől sem ismerünk, ha annak termelésére nem megfelelő a várad szőlőhegy talaj viszonya s ami az említeteket illeti, valamennyi kiprónált rég faj. Az ujjak közül jól tenyészik még a: Mézes fehér, Búprestris, Lunel chassella de Fontaineblau és Rougé.

Az eddigi példákban a birtokosság józan felfogására kell következtetnünk, amennyire teljesen megérti viszonyainkat s az oltásnál e fajok alkalmazatnak, nagyon kevés hely kivételével.

Ha minden vidék szőlőbirtokossága a várad példáját követné, vagyis megértené a szőlőművelés fontosságát, belátna annak úgy a saját magára, valamint hazájára háramló hasznát, felkarolná a modern szőlőművelés je czél-szerű intézkedését, szokásait s beszerezné azokat a gazdasági eszközöket, melyek nélkül mai napság már nem képzelünk el szőlőgazdaságot rövid idő alatt ismét virágozni hazánk szőlőszete A mi városunk viszonyait illeti, meglehetősen silányan állottunk mindaddig, míg a most már nélkülözhetetlen telepet az állam át nem adta városunknak. És ettől az átadási naptól számítható, szőlőink telepítésének kezdete e nap volt döntő befolyással a nagyvárad szőlőmű-

velés újból fellendülésére s ma midőn a kormány is beleavatkozik a reconstruálás elősegítésére és sürgeti a telepek felállítását, mi már túl vagyunk a kezdet nehézségein, el vagyunk látva tapasztalatokkal, szakmunkásokkal, közös eszközökkel és olcsó [remek oltványokban részesül évenként telepünkről csupán a várad birtokosság, egy szóval mi már haladunk, sőt részben győztünk is akkor, midőn a többiek csak kezdik. A kormány által kiadandó esetleges rendeletek már miránk nem vonatkozhatnak, sőt ellenkezőleg a miniszterium a mi vidékünket veheti fel példa és tanulságképpen.

VI.

A termelés értékesítése. Rendőri és egyéb intézmények.

A várad hegyen termelt szőlő és bormennyiség értékesítésére vonatkozólag, többféle körül mények állnak fenn. Így például az asztali faj szőlők legnagyobb része mint nyers szőlő jön forgalomba, sőt exportra kerül. Erre vonatkozólag megjegyezhetjük, hogy czél-szerű intézmény volna a szőlőbirtokosoktól, ha saját területükön nagy részt ültetnének be asztali faj szőlőkkel, mert mint láthatják óriási a kereslet s a külföldre való exportálás sokkal nagyobb mérvet ölthet fel ily esetben nagyobb, lesz a birtokosság évi nyeresége is, mert bizony kis mennyiségben a kivitel sohasem hoz valami nagy jövedelmet.

Ami borainkat illeti nagy része a helyi piac és a közönség igényeinek kielégítésére szolgál másik részét külföldre [ezportálják. Az idén az elszűrt szőlő 20—24 fittal lett értékesítve.

A szőlőterületek épen tartása, megőrzése és gondozásában nagy és méltányolhatatlan érdeme van az erélyes hegy-rendőrségnek. Nappal valamint éjjel őrködnek a szőlősgazdák vagyona felett s hogy folytonosan ellenőrizve legyenek egy kis könyvecskével bírnak, melybe az éjjel felköltött vinczellérek a látogatás idejét beírják. Két őrtanya van a szőlőhegyen. Egyik a hágó alatt, másik a körösdoldán, hol az éjjeli szolgálattevők időnként egymást felváltják s a netalán előforduló bajok az őrtanyában nyerne elintézt. A rendőrségi intézmények között van egy, melynek meghonosítása a városnak is csak előnyére válna és ez a »bejelentési intézmény« ugyanis ki huszonnégy óránál tovább a hegyen akar tartózkodni, az köteles jelentkezni a hegybírói hivatalnál. Bejelentés nélkül sem a hegyen való tartózkodás sem összejövetelek tartása nincs megengedve s valóban ez intézménynek köszönhető, hogy a hegyen soha semmi féle jelentékeny bűneset nem fordul elő s csodálatra méltó, hogy az a pár ember, mely példás erélyt fejt ki a rendészet terén. Több nagyvárosi rendőrség is példát nyerhetne a várad hegyi rendszabályokból. A szőlészeti mint egy fontos intézménye megemlítendő még a köteles permetezés. Ugyanis néha több szőlőben fordul elő peronospora, melynek pusztítása különben a szőlő kifejlődésére végtelen hátránnyal van. Azonban a hegyközségi választmány a miniszterium által jóváhagyott szabályrendeletet létesített, melynek értelmében a permetezés kötelezővé tétetik s minden a tulajdonos szőlőjét évenként köteles méz és rézgalic oldattal bepermeteztetni. E munkálatok hivatalból végeztetnek a hegybizottság által s bizony nem egyszer más vidékkel összehasonlítva alkalma van látni a birtokosságnak, hogy mily üdvös intézmény ez.

A nagyvárad hegyközség az őszi közgyűlésen alakult meg a 94-iki mezőrendőr törvények értelmében, bár itt eddig is a községi rendszer uralkodott, sőt a nagyvárad hegy-alapját, mintáját képezte a hegyközségnek s így nálunk a czimet kivéve, semmi lényegesebb átalakuláson nem ment keresztül.

A fentiekből láthatjuk, a nagyvárad tulajdonosok mily kedvező szőlészeti viszonyoknak örvendenek s hogy mennyire meg van könnyítve itt az újjáültetés munkája. Minden tekintetben mintaként szolgálhatunk a többi vidékek előtt s bizony, ha rólunk vesznek példát, Magyarország hajdan virágzó szőlészete még virágzóbb lesz.

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, január 24.

Buza tavaszra, bácskai	6.97
» tavaszra, északi	6.98
» szeptember-októberre bácskai	7.18
» szept.-okt.-re északi	7.19
Rozs tavaszra, bácskai	6.03
Rozs tavaszra, északi	6.04
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.35
» jun.-jul.-ra, északi	4.36
Repce augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.-re, északi	10.62

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	99.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereség sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	100.25
1860. osztrák államsorsjegyek	148.—
Osztrák magyar bankrészevény	110.—
Magyar hitelbank részevény	413.—
Osztrák hitelintézet részevény	363.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	353.—
20 frankos arany (Napoleonador)	963.—
Német birodalmi márka	59.35
London vista	121.25
Páris vista	40.85
20 márkás arany	11.85

Szerkesztői üzenetek.

P. S. Nagyvárad, T. G. Székely-Udvarhely. Mindenhez kell idő, még ahoz is, hogy az ember egy kocsiderék tárczát elolvasson. Mivel azonban az új szerkesztő még semmi nagyobb bejegyzést nem kapott a nagyon sok rossz és nagyon kevés jó tárcza olvasásától: már a vége felé jár, s a jövő kedden e helyütt közölni fogja a beérkezett, de ki nem adható tárczák igen hosszú listáját. Addig is egy kis türelmet kérünk.

N. G. H. Köszönjük. A jövő héten közrebocsátjuk.

Főszerkesztő: **Dr. PERSZ ADOLF.**Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.****MEGHIVÓ.*****A „Polgári takarékpénztár részvénytársaság”**

1896. január 26-án d. e. fél 11 órakor

saját üzlethelyiségében évi

RENDES KÖZGYŰLÉST

tart.

A közgyűlés tárgysorozata:

1) Az igazgatóság jelentése az 1895. üzletév eredményéről, a mérleg és nyereség felosztása iránti tervezet előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény feletti határozat.

* A mérleg a közgyűlés előtt 8 nappal a társulat üzlethelyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető. (13) 1—1

2) Az alapszabályok 39. §-a értelmében kilépő 8 rendes és 3 pót-választmányi tag helyének választás utján leendő betöltése.

3) A 21. § értelmében netalán teendő indítványok feletti határozathozatal.

Mely közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a közgyűlés csak az esetben lesz határozatképes, ha az alapszabályok 18. §-a értelmében legalább 20 oly részvényes jelenik meg, kik a részvényeknek 1/5-ét képviselik és akik részvényeiket a 13. § értelmében a közgyűlés előtt 8 nappal a társulati pénztárnál letették.

Kelt Nagyvárad, 1896. január 10-én.

Az igazgatóság.**RUBIN MÁRTON**

törvényszékieleg bejegyzett

mezőgazdasági bizományi és ügynökségi üzlete

(Kert-utca Kopperl-ház.)

Vétel- és eladási megbízások mindenféle gazdasági, termény- és állatnemre.

Olesó hitel és jelzálog-kölcsönök kieszközlése.

Ingyatlan forgalom közvetítése.

Egyáltalán a gazdaközönség üzletkörébe vágó

bármily megbízás pontos és telkiismeretes teljesítése.

(12) 1—1

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZÍT:
IZLÉSEK KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.